

ชื่อวิทยานิพนธ์	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี : กรณีศึกษา ตำบลบุโยะ อำเภอสหัสขันธ์-ลก จังหวัดนครราชสีมา
ผู้เขียน	นายวิทยา นุชนานนท์เทพ
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี และเพื่อศึกษาผลของการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ในด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน พื้นที่ศึกษา คือ หมู่ที่ 3 บ้านโตะเวาะ ตำบลบุโยะ อำเภอสหัสขันธ์-ลก จังหวัดนครราชสีมา ทีมวิจัย ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา อาสาสมัครสาธารณสุข และผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่ได้ผล ประกอบด้วย การเข้ามามีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน ที่ได้รับการยอมรับของชุมชนมาร่วมทีมวิจัย ร่วมกันศึกษาปัญหา วิเคราะห์ทางเลือก หาแนวทางแก้ปัญหา การวางแผนงาน โดยใช้วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ การจัดเวทีประชาคม เทคนิค AIC แผนภูมิความคิด บัตรคำ โดยทีมวิจัยทำหน้าที่กระตุ้นให้ชุมชนรับรู้ และตระหนักถึงปัญหาโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี และชุมชนร่วมมือกันปฏิบัติตามแผนงาน โดยมีทีมดำเนินการในชุมชนเป็นแกนนำ รับผิดชอบแบ่งพื้นที่เป็นโซนตามโครงสร้างการบริหารงานของหมู่บ้าน ตลอดจนร่วมกันติดตามประเมินผล และสรุปบทเรียน

2) ผลของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน พบว่า ผู้ปกครองเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี มีความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง และทักษะในการรับรู้โอกาสเสี่ยงและความรุนแรงของการเจ็บป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงในระดับสูง และมีการปฏิบัติเพื่อลดโอกาสเสี่ยง และป้องกันการเจ็บป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงในระดับมาก

3) ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในครั้งนี้ ได้แก่ องค์ประกอบของทีมวิจัยที่มีความหลากหลายทางความคิดและเป็นที่ยอมรับของชุมชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างทีมวิจัยกับชุมชน กระบวนการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมและสามารถนำไป

ใช้ได้จริง การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบเป็นโซนเพื่อดำเนินงานตามแผนงาน และบทบาทของผู้วิจัย ในการกระตุ้นและขับเคลื่อนกระบวนการทุกขั้นตอน ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ แกนนำ ชุมชนและทีมวิจัยมีภาระหน้าที่มาก ความกังวลต่อสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ และ ภัยธรรมชาติจากอุทกภัยที่เกิดขึ้นหลายครั้ง ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนงานได้

Thesis Title The Promotion of Participation in Community Learning Process for Preventing Diarrhea Disease among Children under Five Years Old : A Case Study of Tambon Puyoh, Amphoe Su-ngai Golok, Changwat Narathiwat

Author Mr. Wittaya Nuchananontep

Major Program Community Development Education

Academic Year 2006

ABSTRACT

This research aimed to study the followings: 1) the effective pattern of promotion of participation in community learning process for preventing diarrhea disease among children under five years old; 2) the results of the participation in community learning process concerning knowledge, perception, and practice; and 3) factors affecting the promotion of participation in community learning process. The studied area was Mu 3, Ban Tohwoh, Tambon Puyoh, Amphoe Su-ngai Golok, Changwat Narathiwat. The research team consisted of community leaders, religious leaders, public health volunteers, and the researcher. The samples were 80 guardians of children under five years old. A questionnaire, observations, and an interview were used in data collecting. Percentage, arithmetic mean, standard deviation, and a content analysis were used in data analysis.

The findings were as follows:

1. The effective pattern of promotion of participation in community learning process for preventing diarrhea disease among children under five years old consisted of the participation of community core-leaders who were recognized by the community in investigating problems, analyzing alternatives, and finding guidelines in solving problems about planning through various promotional methods, namely public forums, the AIC technique, mind mapping, and word cards. The research team's role was to alert the community to be aware of and recognize the problems of diarrhea disease among children under five years old. Following the lead of the operational teams in the community, the community members co-operated in achieving the planned goals which covered dividing zones of responsibility according to the administrative structure of the villages, following up results, and drawing up a summative assessment.

2. As a result of the promotion of participation in community learning process, the guardians of the children under five years old had knowledge about diarrhea disease and a perception of its susceptibility and severity at a high level and practiced to reduce the risk and prevent diarrhea disease at a high level.

3. The favorable factors for this promotion of participation in community learning process were the components of the research team which were characterized by their conceptual diversity and credibility, efficient communication between the research team and the community, the research process which emphasized participation and applicability, dividing zones of responsibility in order to achieve the planned goals, and the role of the researcher in stimulating and mobilizing in every step of the process. The unfavorable factors which delayed the research were varied responsibilities of the community core-leaders and the research team, the concerns about the insurgencies in the area, and natural disasters from floods.